

УДК 330.322

JEL Classification: G32, G31, O32

DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2019-3.75-4.76.02>

Г.Т. Пальчевич, к.е.н., професор,
<https://orcid.org/0000-0002-4798-3046>

Л.М. Петренко, асистент,
<https://orcid.org/0000-0001-9075-3011>

Центральноукраїнський національний
технічний університет, м. Кропивницький

ПРІОРИТЕТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ КРЕДИТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація

У статті обґрунтовано, що в сучасних умовах обмеженості державних коштів та коштів суб'єктів господарювання актуалізуються питання пошуку та розширення джерел кредитування інвестиційно-інноваційної діяльності. У статті охарактеризовано основні детермінанти та визначено цільові пріоритети кредитування інвестиційно-інноваційної діяльності в Україні. Виокремлено кредити на фінансування інвестиційно-інноваційних проектів за видами. Висвітлено основні форми державного кредиту для фінансового забезпечення інноваційних проектів, охарактеризовано роль Державної інноваційної фінансово-кредитної установи в підтримці їх реалізації. Проаналізовано в динаміці показники інвестиційного кредитування економіки України. Визначено пріоритети та проблеми у сфері банківського інвестиційного кредитування, обґрунтовано перспективні напрями його удосконалення. Досліджено роль держави в удосконаленні інвестиційного кредитування та активізації інвестиційно-інноваційної діяльності. Здійснено оцінку кредитування інвестиційних проектів міжнародними фінансовими організаціями.

Ключові слова: інвестиційно-інноваційна діяльність, кредитування, банківський інвестиційний кредит, фінансово-кредитна установа, процентні ставки, кредитні ризики.

Galina Palchevich, Candidate of Economic Sciences, Professor,
<https://orcid.org/0000-0002-4798-3046>

Larysa Petrenko, assistant,
<https://orcid.org/0000-0001-9075-3011>

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi,

PRIORITIES AND PROSPECTS OF THE FINANCING OF INVESTMENT AND INNOVATIVE ACTIVITY

Summary

It is stated in the article that under the current conditions of limited public funds and funds of economic entities, the issue of finding and expanding sources of credit for investment and

innovation activities is being updated. The purpose of the article is to study the priority areas of lending for investment and innovation activity and to outline the prospects for its development. The following types of loans are allocated for financing investment-innovative projects: state credit; bank credit; commercial credit and foreign credit. Financial support for the implementation of innovative projects can also be provided by the state innovative financial and credit institution in the form of successive branches based on the results of monitoring the progress of projects. Bank investment credit is defined as a set of interrelated actions to provide the bank with credit, stock, and non-traditional banking services in order to finance the borrower's investment activities on conditions of payment, return, security and urgency. The main forms of investment loans can be bank credit, bond loan, project financing, bank guarantee, factoring, leasing. The position of bank investment lending in Ukraine today is significantly weakened by the unstable political situation, the slowing pace of economic development, the complication of attracting funds in external and interbank financial markets, the high inflation rate, the decrease in confidence in banks by depositors. Investment bank lending is accompanied by significant risks, especially in the context of the deterioration of the financial condition of most enterprises in the real sector of the economy. Funds from international financial institutions are considered the cheapest source of investment loans. Today Ukraine cooperates with many international financial institutions providing credit and grant resources to support its economy. In order to increase the efficiency of bank investment lending, it is necessary to ensure the coherence of monetary and currency policies, to improve the system of guarantee of deposits of the population, to create proper legislative regulation of relations between participants of the credit process.

Keywords: Investment innovation activity, lending, bank investment credit, financial and credit institution, interest rates, credit risks.

Постановка проблеми. В умовах формування інноваційної моделі розвитку економіки зростає роль інвестиційно-інноваційних процесів як каталізатора економічного зростання. Розширення сфер інвестування, ускладнення структурних економічних трансформацій, запровадження новітніх технологій потребують стабільного фінансування економічного розвитку на інноваційних засадах. Проблема фінансового забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку загострюється під впливом виникнення нових загроз та ризиків господарювання, скорочення фінансових можливостей підтримки інвестиційно-інноваційної сфери як з боку держави, так і з боку приватних підприємств, недостатньої сформованості інноваційної інфраструктури.

Ці обставини актуалізують питання активізації пошуку та розширення джерел фінансово-кредитного забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності. Особливого значення набуває розвиток інвестиційного кредитування, оскільки структурна модернізація економіки на інноваційній основі потребує постійного використання довгострокових фінансових ресурсів, сформованих на боргових засадах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та методологічні аспекти фінансового забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку отримали ґрунтовне вивчення та відображені в наукових працях українських та закордонних вчених: Ю. Бажала [2]., І. Дем'яненка [5], М. Долішнього [7], С. Ільєнкової [8], О. Колодізева [9], Е. Менсфілда [12], С. Онишко [14], Б. Санто [22], Б. Твіса [23], Л. Федулової [24], Й. Шумпетера [27] та ін.

Питання розвитку інвестиційного кредитування перебувають в центрі економічної думки науковців: Г. Александера [27], О. Барановського [19], О. Вовчак [3], В. Воронцова [4], О. Диби [6; 25], З. Криховецької [10], Т. Майорової [11; 25], А. Пересади [17], У. Шарпа [26] та ін.

Віддаючи належне доробку вчених у сфері фінансово-кредитного забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності, слід зазначити, що сьогодні поглиблених наукових досліджень потребують питання кредитування інвестиційно-інноваційної діяльності як ключового механізму сталого економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності держави у світовому економічному просторі.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження пріоритетних напрямів кредитування інвестиційно-інноваційної діяльності та окреслення перспектив її розвитку.

Виклад основного матеріалу. Основою сталого розвитку економіки є активізація інвестиційної та інноваційної діяльності. Як справедливо зауважує І. Дем'яненко, інвестиційна та інноваційна детермінанти відносно динамізму економічних систем знаходяться в діалектичній єдності. Інвестиційна складова двоєдиного чинника зазначеного процесу являє собою об'єктивну основу безперервності відтворення і перманентного нарощування обсягу функціонального капіталу для збільшення виробництва суспільного продукту з метою максимально можливого задоволення зростаючих потреб виробничого і споживчого характеру. А інноваційна складова у відтворювальному процесі виступає основою покращення якісної визначеності функціонуючих продуктивних сил (як окремих виробників – суб'єктів господарювання, так і суспільного виробництва загалом) та ступеня їхньої досконалості й результативної ефективності [5, с.3-11].

Ефективне використання кредитних механізмів фінансового забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності є важливим засобом

стимулювання високотехнологічного виробництва. Видатний австрійський економіст, засновник інноваційно-еволюційної теорії Й.Шумпетер у своїй науковій праці «Теорія економічного розвитку» виклав постулати капіталоутворюючої теорії кредиту. Вчений стверджував, що інноваційний кредит необхідний підприємцям як для створення нового бізнесу, так і в процесі впровадження нововведень, що кредит є важелем залучення благ з одних сфер і передачі їх у нові, а суть кредиту - створення купівельної спроможності для передачі її підприємцеві [27, с. 160-169].

Виокремлюють наступні види кредитів на фінансування інвестиційно-інноваційних проектів: державний кредит; банківський кредит; комерційний кредит; іноземний кредит.

В Законі України «Про інноваційну діяльність» визначено такі основні форми державного кредиту:

а) повне безвідсоткове кредитування (на умовах інфляційної індексації) пріоритетних інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів;

б) часткове (до 50 %) безвідсоткове кредитування (на умовах інфляційної індексації) інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів за умови залучення до фінансування проекту решти необхідних коштів виконавця проекту і (або) інших суб'єктів інноваційної діяльності;

в) повної чи часткової компенсації (за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим і коштів місцевих бюджетів) відсотків, сплачуваних суб'єктами інноваційної діяльності комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування інноваційних проектів;

г) надання державних гарантій комерційним банкам, що здійснюють кредитування пріоритетних інноваційних проектів [20].

Кабінет Міністрів України за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності створює спеціалізовані державні небанківські інноваційні фінансово-кредитні установи.

Фінансова підтримка реалізації інноваційних проектів може також надаватися Державною інноваційною фінансово-кредитною установою у

формі послідовних траншів за результатами контролю ходу виконання проектів. Установа є своєрідною платформою взаємодії органів виконавчої влади, бізнесу та інвесторів, а її діяльність передбачає співінвестування або консорціумне кредитування бізнесу разом зі світовими інвестиційно-кредитними фондами. Участь інноваційної установи в спільному кредитному проекті дає інвесторам чіткий сигнал того, що держава також приймає на себе кредитні ризики та гарантує підтримку бізнесу на всіх етапах проекту.

У регіонах для здійснення фінансової підтримки інноваційних програм органи місцевого самоврядування можуть створювати комунальні спеціалізовані небанківські інноваційні фінансово-кредитні установи і підпорядковувати їх виконавчим органам місцевого самоврядування. При цьому кошти таких комунальних установ формуються за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів, залучених вітчизняних та іноземних інвестицій юридичних та фізичних осіб, добровільних внесків юридичних та фізичних осіб, власної чи спільної фінансово-господарської діяльності та інших джерел.

У таблиці 1 відображено показники кредитного забезпечення інноваційної діяльності в Україні.

Таблиця 1

Аналіз кредитного забезпечення інноваційної діяльності в Україні

Показники	Роки				Відхилення	
	2015	2016	2017	2018	2018 до 2015	2018 до 2017
Загальний обсяг фінансування, млн. грн.	13813,7	11248,2	9117,5	12180,1	88,1	133,6
Обсяг кредитів, млн. грн..	113,7	303,7	594,4	473,9	в 4,2 рази	79,7
Частка кредитів у загальному обсязі фінансування, %	0,8	2,7	6,5	3,9	в 4,9 рази	60,0

Джерело: розраховано та побудовано авторами з використанням [13, 10]

Відображені в табл. 1 показники свідчать про зменшення у 2018 р. обсягів фінансування інноваційної діяльності на 11,9 % порівняно з 2015 р. Разом з тим за цей же період спостерігається зростання обсягів кредитування інноваційних проектів в 4,2 рази та зростання частки кредитів у загальному обсязі фінансування інноваційної діяльності в 4,9 рази. Тобто, має місце активізація кредитування інвестиційного розвитку економіки України.

Незаперечно вагомою є роль банків у кредитуванні інвестиційно-інноваційної діяльності, пріоритетом якого є стимулювання процесів розширеного відтворення на інноваційній основі.

Банківський інвестиційний кредит визначають як комплекс взаємопов'язаних дій із надання банком кредитних, фондівих та нетрадиційних банківських послуг з метою фінансування інвестиційної діяльності позичальника на умовах платності, зворотності, забезпеченості та строковості. Звідси основними формами надання інвестиційних кредитів можуть бути: банківський кредит, облігаційна позика, проектне фінансування, банківська гарантія, факторинг, лізинг [18, с.6-7].

Здійснюючи інвестиційне кредитування інноваційної діяльності, банківські установи виконують такі функції: контролюють якість виконання робіт; стежать за цільовим та ефективним використанням коштів; виступають координатором інноваційного проекту [19, с.247-248].

Розвиток банківського інвестиційного кредитування залежить від чинників, що формують попит на інвестиційне кредитування та його пропозицію, та чинників, що впливають на ціну кредиту. Попит на інвестиційні кредити формується в основному під впливом розміру ВВП, обсягів капітальних інвестицій, рентабельності діяльності суб'єктів господарювання. Пропозиція інвестиційних кредитів залежить від депозитної політики банків, обсягів їх власного капіталу, залучення коштів від випуску облігацій тощо. І, безумовно, на стан інвестиційного кредитування впливають процентні ставки за депозитами, кредитами, облігаціями, рівень інфляції, рівень споживчих цін та ін.

Проаналізуємо динаміку інвестиційного кредитування українських банків (рис. 1).

Як свідчать дані рис.1, за період 2010-2018 рр. обсяги інвестиційного кредитування в економіку України зросли майже в два рази (на 21937,3 млн. грн). Але темпи його зростання ще не задовольняють інвестиційних потреб вітчизняної економіки.

Позиції банківського інвестиційного кредитування в Україні сьогодні значно послаблені нестабільною політичною ситуацією, сповільненням темпів економічного розвитку, ускладненням залучення коштів на зовнішньому та міжбанківському фінансових ринках, високим рівнем інфляції, зменшенням довіри до банків з боку вкладників.

Рис. 1 Динаміка інвестиційного кредитування в економіку України (млн грн)

Джерело: розраховано та побудовано авторами з використанням [15, 16]

Законодавчо-нормативна база банківського інвестиційного кредитування в нашій державі не є досконалою, оскільки недостатньо враховує сучасні економічні реалії та особливості розвитку вітчизняного фінансового ринку, не створює надійного захисту інтересів учасників кредитних операцій.

Інвестиційне банківське кредитування супроводжується значними ризиками, особливо в умовах погіршення фінансового стану більшості підприємств реального сектора економіки. Збиткові та низьколіквідні підприємства через низький рівень кредитоспроможності не можуть розраховувати на значні обсяги кредитів на прийнятних умовах, тобто на тривалі терміни та з помірними відсотковими ставками. Частка збиткових підприємств (у 2013 р. – 34,6%, у 2014 р. – 40,1%, у 2015 р. – 29,4%, у 2016 р. – 26,5%, у 2017 р. – 23,5%, у 2018 р. – 22,9%) в останні роки має тенденцію до скорочення, проте зберігається на високому рівні, що суттєво звужує коло юридичних осіб, які можуть розраховувати на кредитування з боку банків [21].

Для активізації інвестиційної діяльності банків держава може використовувати механізм повної або часткової бюджетної компенсації відсотків, які сплачуються підприємствами за інвестиційними кредитами, врегулювати можливість сплати податків за інвестиційними кредитами

тільки після реалізації відповідних проектів. Перспективним є запровадження на державному рівні стимулювання для банків, які активно кредитують інвестиційні проекти шляхом розробки й прийняття закону «Про стимулювання національних інвесторів», який передбачав би надання статусу національних інвесторів банкам, що вкладають протягом тривалого часу в економіку більш як 5% кредитів усіх банків; зниження податку на прибуток кредитних установ, які здійснюють інвестиційне кредитування. Якщо банкові нададуть пільги з оподаткування саме інвестиційних операцій, які спрямовані на підвищення економічного зростання, і прогнозований чистий прибуток по них буде не меншим від чистого прибутку по інших активних операціях, певна річ, це спричинить збільшення вартості кредитно-інвестиційного портфеля банків [10, с.273].

Для активізації діяльності банків в інноваційній сфері необхідно розробити Стандарт процесу інноваційного кредитування, який являє собою узагальнення кращого у банківській практиці у сфері інвестиційного кредитування. Цей стандарт має забезпечувати вироблення єдиних вимог і підходів до організації процесу інноваційного кредитування: від характеристики банківського продукту - інноваційного кредиту, до комерційного банку щодо забезпечення умов, необхідних для проведення інноваційного кредитування, організації процедур розгляду кредитних заявок, видачі позичок, супроводу позикової заборгованості, моніторингу ходу реалізації проекту, погашення кредиту та ін. [3, с.176].

Найдешевшим джерелом інвестиційних кредитів вважаються кошти міжнародних фінансових інституцій. Сьогодні Україна співпрацює з багатьма міжнародними фінансовими організаціями, що надають кредитні і грантові ресурси на підтримку її економіки. Крім ресурсів до загального фонду державного бюджету та до резервів НБУ, міжнародні фінансові організації надають Україні фінансові кошти на інвестиційні проекти, які реалізуються в державному секторі.

Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) відповідно до свого мандата кредитує державний сектор і надає державні гарантії. На сьогодні в Україні реалізуються вісім інвестиційних проектів МБРР у сферах соціальної політики, охорони здоров'я, енергетики, інфраструктури, муніципального кредитування. Позики в сумі від 150 до 450 млн дол. надано на вигідних умовах (з одноразовою комісією 0,25%, терміном кредитування 17–30 років і пільговим періодом 4-10 років).

Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), що є банком Європейського Союзу, останні три роки надає Україні найбільші обсяги інвестиційного кредитування серед міжнародних фінансових інституцій. Кредитує в основному енергетику, інфраструктуру та муніципальний сектор, допомагає відновити муніципальну та соціальну інфраструктуру в регіонах України, що постраждали внаслідок воєнного конфлікту. ЄІБ надав кредити на завершення будівництва метрополітену у містах Дніпро та Харків (відповідно 152 та 160 млн євро). Кредитні кошти надано на 25 років, що дає можливість реалізувати цей проєкт і вчасно повернути кредитні кошти. ЄБРР також надав кредит на цей проєкт в аналогічному обсязі (152 і 160 млн євро, відповідно).

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) є третім найбільшим міжнародним банком за обсягами кредитування в Україну та, крім державного сектора, кредитує і приватний. Головні напрями кредитування: енергетика, інфраструктура та фінансовий сектор. Щорічно ЄБРР спрямовує в Україну від 600 млн до 1 млрд євро. На жаль, спостерігається значне зволікання із впровадженням проєктів ЄІБ та ЄБРР в Україні. Зокрема, за проєктом "Подовження третьої лінії метрополітену у м. Харків" з ЄІБ та ЄБРР 11 грудня 2017 р. було підписано Фінансову та Кредитну угоди на 160 млн євро кожна. До цього часу угоду з ЄІБ не ратифіковано Верховною Радою України, внаслідок чого кошти є недоступними для нашої країни.

Аналіз реалізації кредитів міжнародних фінансових організацій свідчить, що в той час, як наша країна конче потребує інвестицій у розвиток інфраструктури, енергетики, комунального господарства, державна система не працює на повну силу для того, щоб забезпечити ефективне використання зовнішніх фінансових ресурсів, до яких має доступ. Виконавці проєктів часто скаржаться на існування в Україні жорстких бюрократичних процедур щодо співпраці з міжнародними фінансовими організаціями [1].

Держава повинна сприяти залученню кредитів міжнародних фінансових організацій, оскільки ціна цих кредитних ресурсів дуже вигідна, терміни кредитування достатні для того, щоб реалізувати важливі інвестиційні та інноваційні проєкти.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, інвестиційне кредитування є одним із ключових механізмів фінансового

забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності. Перспективним джерелом для розвитку реальної економіки є банківські інвестиційні кредити. Для підвищення їх ефективності необхідно забезпечити узгодженість грошово-кредитної та валютної політик, удосконалити систему гарантування вкладів населення, створити належне законодавче регулювання взаємовідносин учасників кредитного процесу.

Досягнення фінансової стабільності та розширення ресурсної бази банків можливе за умови зменшення проблемної заборгованості. Тому пріоритетним напрямом банківського менеджменту має бути мінімізація кредитних ризиків, використання ефективних механізмів кредитного страхування.

Важливим пріоритетом держави є удосконалення процесу залучення кредитних ресурсів міжнародних фінансових організацій та розширення міжнародного науково-технічного співробітництва у сфері розвитку інноваційної інфраструктури України, забезпечення спрямування інвестицій у високотехнологічні галузі вітчизняної економіки.

Перспективним для здійснення подальших наукових досліджень є пошук ефективних форм участі банків у фінансуванні інвестиційно-інноваційної діяльності на засадах ДПП, розробка алгоритмів системної взаємодії держави, банку, підприємства-позичальника, погодження їх інтересів та підвищення ефективності механізму кредитування інвестиційних проектів.

Список використаних джерел:

1. Аналіз реалізації інвестиційних проектів міжнародних фінансових інституцій в Україні виявив проблеми їх впровадження: думка експертки НІСД/ [Електронний ресурс]: за даними Національного інституту стратегічних досліджень — Режим доступу: <https://niss.gov.ua/news/statti/analiz-realizacii-investiciynikh-proektiv-mizhnarodnikh-finansovikh-instituciy-v>
2. Бажал Ю. М. Інвестиційний ресурс інноваційного розвитку / Ю. М. Бажал // Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / [Л. І. Федулова, В. П.- Александрова, Ю. М. Бажал та ін.]; ред. Л. І. Федулова. – К. : Основа, 2005. – 550 с.
3. Вовчак О. Д. Особливості інвестиційної діяльності банків як фінансових посередників в Україні / О. Д. Вовчак, Л. М. Надієвець // Бізнес Інформ. – 2014. – № 11. – С. 94 – 101.
4. Воронцов В. В. Банковское кредитование инвестиционных проектов в промышленности [Электронный ресурс]: монография / Б. В. Воронцов, А. М. Колесников; ГУАП. – СПб. : 2007. – 132 с. – Режим доступа : <http://window.edu.ru/resource/038/45038/files/kolecnikov.pdf>
5. Дем'яненко І.В. Інвестиційно-інноваційний чинник економічного зростання / І.В. Дем'яненко, А.В. Буряк //Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 11(77). – С. 3-11.

6. Диба О. М. Банки у фінансово-кредитному забезпеченні інноваційного розвитку / О. М. Диба // Банківська справа: наук.-прак. журнал. – 2017. – № 1. – С. 52–62.
7. Долішній М. Організаційно-економічні напрямки активізації інноваційної діяльності в Україні: регіональні аспекти / М. Долішній, Є. Бойко, С. Іщук // Регіональна економіка. – 2004. – № 1. – С. 48–54.
8. Инновационный менеджмент : учебник для вузов / С. Д. Ильенкова, Л. М. Гохбер, С. Ю. Ягудин. – М. : Банки и биржи ; ЮНИТИ, 1997. – 327 с.
9. Колодізев, О. М. Методологічні засади фінансового забезпечення управління інноваційним розвитком економіки: монографія / О. М. Колодізев. – Х. : ІНЖЕК, 2009. – 240 с.
10. Криховецька З.М. Шляхи підвищення впливу кредитування на інвестиційні процеси в Україні / З. М. Криховецька // Вісник Прикарпатського університету. Серія : Економіка. – 2015. – Вип. 11. – С. 270-280. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpu_Ekon_2015_11_54.
11. Майорова Т. В. Інвестиційний процес і фінансово-кредитні важелі його активізації в Україні : монографія / Т. В. Майорова. – К. : КНЕУ, 2013. – 332 с.
12. Мэнсфилд, Э. Экономика научно-технического прогресса / Э. Мэнсфилд. – М.: Прогресс, 1970. – 171 с.
13. Наукова та інноваційна діяльність України 2018. [Електронний ресурс]. За даними офіційного сайту Державної служби статистики України. — Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/09/zb_nauka_2018.pdf
14. Онишко Св. В. Фінансовий ринок в системі джерел фінансового забезпечення інноваційно-орієнтованого розвитку України / Св. В. Онишко, С. В. Онишко // Науковий вісник Полісся. Науковий економічний журнал. – Випуск 2 (6), Чернігів. – 2016. – С. 122–126.
15. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
16. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://bank.gov.ua>.
17. Пересада А. А. Інвестиційне кредитування : навч. посібник / А.А. Пересада, Т.В. Майорова. – К. : КНЕУ, 2002. – 271 с.
18. Перзеке М. Б. Розвиток банківського інвестиційного кредитування в Україні: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / М. Б. Перзеке. – Суми, 2014. – 22 с.
19. Підвищення ефективності взаємодії банківського і реального секторів економіки в умовах глобалізації та євроінтеграції : монографія / кол. авт. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. І. Барановського. – К. : УБС НБУ, 2010. – 482 с. - С. 247–248.
20. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4.07.2002 № 40-IV / Верховна Рада України. — Офіц. вид. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-15>.
21. Розвиток банківського кредитування господарюючих суб'єктів як умова забезпечення сталого економічного зростання в Україні. [Електронний ресурс]: за даними Національного інституту стратегічних досліджень — Режим доступу: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/rozvitok-bankivskogo-kredituvannya-gospodaryuyuchikh-subektiv-yak-umova>

22. Санто Б. Инновация и глобальный интеллектуализм / Б. Санто // Инновации. – 2006. – № 9. – С. 32–44.
23. Твисс Б. Управление научно-техническими нововведениями / Б. Твисс. — М: Экономика, 1989. — 271
24. Федулова Л. Фінансування інновацій у посткризовий період: збалансованість фінансової й інвестиційної політик / Л. Федулова // Фінанси України. – 2011. – №8. – С.15–29.
25. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку України: монографія / М. І. Діба, О. М. Юркевич, Т. В. Майорова, І. В. Власова та ін.; за ред. д.е.н., проф. М. І. Діби і к.е.н., доц. О. М. Юркевич. — К. : КНЕУ, 2013. — 425, [7] с.
26. Шарп У. Инвестиции./ У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бейли. Пер. с англ. – М.: ИНФРА – М, 2001. – XII, 1028 с.
27. Шумпетер Й. Теория экономического развития. (Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры) / Й. Шумпетер. - М., 1982. - С. 160-169, 216-217.

References:

1. The National Institute for Strategic Studies (2019). Analysis of the implementation of investment projects of international financial institutions in Ukraine revealed the problems of their implementation. Available at: <https://niss.gov.ua/news/statti/analiz-realizations-investiciynikh-projective-mizhnarodnikh-financiovikh-institutions-v> (Accessed 01.04.2020) (in Ukr.).
2. Bazhal, Yu. M. (2005) Investment resource of innovative development *Investy`cijny`j resurs innovacijnogo rozvy`tku. Innovacijny`j rozvy`tok ekonomiky` : model`, sy`stema upravlinnya, derzhavna polity`ka* [Innovative development of economy: model, system of management, state policy]. Kyiv. 550 p. (in Ukr.).
3. Vovchak, O.D. (2014) Features of investment activity of banks as financial intermediaries in Ukraine. *Biznes Inform [Business Inform]*, vol. 11, pp. 94 - 101 (in Ukr.).
4. Vorontsov, V.V. (2007) *Banking crediting of investment projects in industry* [Bankovskoe kreditovanie investicionnyh proektov v promyshlennosti]. St. Petersburg. 132 p. Available at: <http://window.edu.ru/resource/038/45038/files/kolecnikov.pdf> (in Rus.).
5. Demyanenko I.V. (2007) Investment-innovation factor of economic growth. *Aktual`ni problemy` ekonomiky [Current problems of economy]* vol. 11 (77), pp. 3-11. (in Ukr.).
6. Dyba O.M. (2017) Banks in financial and credit support of innovative development. *Banking: scientific-practical [Bankivs`ka sprava]*, vol. 1. pp. 52–62. (in Ukr.).
7. Dolishnii M. (2004) Organizational and economic directions of activation of innovative activity in Ukraine: regional aspects. *Regional Economics [Regional`na ekonomika]* vol. 1. pp. 48–54. (in Ukr.).
8. Ilenkova, S.D., Gohber, L.M., Yagudin, S. Yu. (1997) *Innovacionnyj menedzhment* [Innovation management], Banks and Stock Exchanges, Moskov, 327 p. (in Rus.).
9. Kolodizev, O.M. (2009) *Metodologichni zasady` finansovogo zabezpechennya upravlinnya innovacijny`m rozvy`tkom ekonomiky`* [Methodological foundations of financial support for managing innovative development of the economy], INZHEK, Kharkiv, 240 p. (in Ukr.).
10. Kryhovetska Z. (2015) Ways to increase the impact of lending on investment processes in Ukraine. *Visny`k Pry`karpats`kogo universy`tetu. Seriya: Ekonomika [Bulletin of the Carpathian University. Series: Economics]*, vol. 11, pp. 270-280. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpu_Ekon_2015_11_54. (Accessed 01.04.2020) (in Ukr.).

11. Mayorova T.V. (2013) *Investy`cijny`j proces i finansovo-kredy`tni vazheli jogo akty`vizaciyi v Ukrayini* [The investment process and financial and credit levers of its activation in Ukraine] KNEU, Kyiv, 332 p. (in Ukr.).

12. Mansfield, E. (1970) *Jekonomika nauchno-tehnicheskogo progressa* [Economics of scientific and technological progress], Progress, Moscow, 171 p. (in Rus.).

13. The official website of the State Statistics Service of Ukraine. Scientific and Innovative Activity of Ukraine (2018). Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/09/zb_nauka_2018.pdf (Accessed 01.04.2020) (in Ukr.).

14. Onishko, St. (2016) The Financial Market in the System of Sources of Financial Support for Innovation-Oriented Development of Ukraine. *Finansovy`j ry`nok v sy`stemi dzherel finansovogo zabezpechennya innovacijno-orientovanogo rozvy`tku Ukrayiny`* [*Scientific Bulletin of Polissya. Scientific Economic Journal*], vol. 2 (6), pp. 122–126.

15. Official site of the State Statistics Service of Ukraine. (2020) Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (Accessed 01.04.2020) (in Ukr.).

16. The official site of the National Bank of Ukraine. (2020) Available at: <https://bank.gov.ua>. (Accessed 01.04.2020) (in Ukr.).

17. Peresada A.A. (2002) *Investy`cijne kredy`tuvannya* [Investment lending], KNEU, Kyiv, 271 p. (in Ukr.).

18. Perzek M.B. (2014) *Development of bank investment lending in Ukraine*. PhD dissertation, Money, Finance and Credit. Sumy (in Ukr.).

19. Baranovsky O.I. (2010) *Pidvy`shhennya efekty`vnosti vzayemodiyi bankivs`kogo i real`nogo sektoriv ekonomiky` v umovax globalizaciyi ta yevrointegraciyi* [Increasing the efficiency of interaction between banking and real sectors of economy in the context of globalization and European integration], UBS NBU, Kyiv, 482 p. (in Ukr.).

20. *On innovative activity*, Law of Ukraine of 4.07.2002 № 40-IV. Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-15>. (in Ukr.).

21. The National Institute for Strategic Studies (2019). Development of bank lending to business entities as a condition for ensuring sustainable economic growth in Ukraine. Available at: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/rozvitok-bankivskogo-kredituvannya-gospodaryuyuchikh-subektiv-yak-umova> (Accessed 01.04.2020) (in Ukr.).

22. Santo B. (2006) Innovation and Global Intellectualism. *Innovacii [Innovations]*. – vol. 9, pp. 32–44 (in Rus.).

23. Tviss B. (1989) *Upravlenie nauchno_tehnicheskimi novovvedenijami* [Management of scientific and technical innovations] Economics, Moscow, 271 p. (in Rus.).

24. Fedulova L.I. (2011) Financing Innovation in the Post-Crisis Period: Balancing Financial and Investment Policies. *Finansy`Ukrayiny [Finance of Ukraine]*. Vol. 8. - pp. 15–29 (in Ukr.).

25. Dyba, M.I., Yurkevich, O.M., Mayorova, T.V., Vlasov, I.V. (2013) *Finansove zabezpechennya innovacijnogo rozvy`tku Ukrayiny`* [Financial support for innovative development of Ukraine] KNEU, Kyiv, 425 p. (in Ukr.).

26. Sharp, W., Alexander, G., Bailey, J. *Investicii* (2001) [Investments]. INFRA, Moscow, 1028 p. (in Rus.).

27. Schumpeter J. (1982) *Teorija jekonomicheskogo razvitija* [Theory of Economic Development], Moscow, pp.160-169, 216-217 (in Ukr.).